

Я. Я. Калат,
аспірант, Національний інститут стратегічних досліджень, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЄВРОРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В УКРАЇНІ

Ya. Kalat,
postgraduate student, The National Institute for Strategic Studies

FEATURES OF INSTITUTIONAL DEVELOPMENT OF EUROREGIONAL COOPERATION IN UKRAINE

За участю України створені та функціонують десять єврорегіонів, діяльність яких спрямована на розвиток прикордонних регіонів держав-учасників. Особливо в сьогоденні умовах, євро-регіональне співробітництво мало б стати важелем, який би забезпечував стабільний розвиток прикордонних регіонів та сприяв би інтеграційним процесам. Проте і єврорегіони не використовують належно свій потенціал та можливості, що в основному пов'язано з інституційним забезпеченням їх діяльності в Україні. Аналіз складових інституту транскордонного співробітництва дозволив визначити основні особливості та недоліки інституційного забезпечення, врахування яких сприятиме активізації єврорегіонального співробітництва. В статті також визначено основні етапи створення єврорегіону.

With the participation of Ukraine set up and functioning ten Euroregions which activity is directed at the development of border regions of the participants. Especially in today's environment, Euro-regional cooperation should be a lever that would provide stable development of border regions and would facilitate the integration process. However, Euroregions do not use properly their potential and opportunities that is mainly due to institutional support for their activities in Ukraine. Analysis of components institute of cross-border cooperation has allowed to identify the main features and drawbacks of institutional support, consideration of which will intensify Euro-regional cooperation. The article also identifies the main stages of the Euroregion.

Ключові слова: єврорегіон, транскордонне співробітництво, єврорегіональне співробітництво, інституційне забезпечення єврорегіонального співробітництва.

Key words: euroregion, cross-border cooperation, euro-regional cooperation, institutional support of euro-regional cooperation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

З набуттям незалежності Україна здійснювала зважену, послідовну і цілеспрямовану політику у напрямі європейської інтеграції. Фундамент цієї політики був закладений у Постанові ВР України "Про Основні напрями зовнішньої політики України" від 02.07.1993 року, де було зазначено, що "Перспективною метою української зовнішньої політики є членство України в Європейських Співтовариствах... Угода про партнерство і співробітництво... стане першим етапом просування до асоційованого, а згодом — до повного її членства у цій організації". Про незмінність курсу було підтверджено Законом України "Про засади внутрішньої і зовнішньої політики" від 01 липня 2010 року, в якому зазначено про "забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі". На сьогоднішній день, не зважаючи на певний період політики невизна-

ченості, європейський вектор інтеграції залишився незмінним і навіть почав набирати "прискореного темпу".

Саме в цих умовах, одним з головних завдань керівних органів є забезпечення максимально ефективної євроінтеграційної політики з урахуванням усіх факторів впливу на ці процеси для мінімізації загроз національним інтересам. У цьому контексті особливої актуальності набуває питання активізації співробітництва на регіональному рівні, особливо транскордонного. Транскордонне співробітництво посилює євроінтеграційні процеси та сприяє соціально-економічному розвитку прикордонних територій сусідніх держав. Однією з найефективніших форм реалізації транскордонного співробітництва, у рамках різноманітних об'єднань та асоціацій, є "єврорегіон".

За участю України функціонує десять єврорегіонів, проте ряд проблем (прогалини у законодавстві, відсутність необхідних повноважень у органів місцевої

влади для здійснення на належному рівні забезпечення механізму єврорегіональної співпраці тощо) зменшують їх значення як інструменту інтеграції та підвищення рівня розвитку прикордонних регіонів. Врахування проблем та особливостей на інституційному рівні створить умови для ефективного функціонування єврорегіонів і сприятиме активізації єврорегіональної співпраці.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні і практичні питання функціонування єврорегіонів та єврорегіонального забезпечення висвітлювали у своїх працях такі українські вчені, як П. Бєленький, З. Варналій, М. Долішній, С. Кіш, Н. Мікула, І. Студенніков, В. Удовиченко, О. Чмир та інші. Питання правового забезпечення єврорегіонального співробітництва досліджували М. Микієвич, О. Передрій, Л. Чекаленко. Питання фінансового забезпечення єврорегіональної діяльності та моніторингу транскордонних проектів присвячено праці В. Борщевського, В. Засадко, Ю. Мігущенко, Н. Мікули, С. Мітряєвої, А. Мокія, Н. Павліхи, О. Цісінської.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є характеристика основних аспектів інституційного забезпечення єврорегіонального співробітництва в Україні та визначення його особливостей.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Ефективне функціонування економічної системи забезпечується, крім вивчення проблем раціонального вибору та прийняття оптимальних рішень, дослідженням взаємовпливу всіх взаємозалежних елементів цієї системи та факторів впливу на неї. Система інститутів, сформована державою, реалізує механізм функціонування системи та підсистем в цілому.

Інституційна система — це система норм, процедур, які формують основні потреби суспільства у будь-якій сфері діяльності. Один з дослідників інституційної теорії Д. Норд у своїй праці "Інституції, інституціональні закони та функціонування економіки" пояснював, що інститути створюють базові структури, за допомогою яких люди впродовж усієї історії добилися порядку і таким чином знизили ступінь своєї невпевненості. Інституційна теорія наголошує на необхідності дослідження сукупності фундаментальних політичних, правових, соціальних правил і норм, які формують інституційне середовище та в межах яких функціонує економіка певної господарської системи.

У контексті євроінтеграційного процесу, інституційне забезпечення — це утворення нових або реорганізація (удосконалення) існуючих інституцій (структур), а також дії щодо кадрової підготовки з метою організаційного забезпечення діяльності цих інституцій та процесу євроінтеграції в цілому [1].

Як зазначав Д. Норд, якщо інститути — це правила гри, то організації — це гравці. За цією аналогією єврорегіон виступає в ролі гравця у транскордонному регіоні. Єврорегіон, як відомо, є організаційною формою транскордонного співробітництва та основним суб'єктом регіональної політики у транскордонному просторі. Крім того, єврорегіональне співробітництво є одним з інструментів здійснення євроінтеграційної політики.

Варто зазначити, що правила гри є формальні та неформальні. В транскордонному аспекті формальними правилами і нормами виступає міжнародне та національне законодавство, двосторонні угоди між сусідніми державами в рамках транскордонного співробітництва, установчі угоди, статuti органів транскордонного співробітництва. До неформальних правил і норм можна віднести уявлення, які сформувалися в ході історичного процесу чи на основі життєвого досвіду, культура та релігія, ментальність тощо.

Також важливе значення в інституційному забезпеченні транскордонного співробітництва надається інституціональному контролю, який реалізується, як у формі законодавчих норм, так і органу, який здійснює контроль за діяльністю транскордонних організацій. Саме рівень інституційного контролю визначає ступінь свободи вибору поведінки транскордонною організацією.

Єврорегіональна співпраця є важливим інструментом налагодження в Європі нових міжнародних і міжрегіональних стосунків [2, с. 114]. Згідно з Конституцією України, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України, тобто вони стають актами прямої дії і для регулювання відповідних відносин не потребують додаткових актів внутрішнього законодавства. Правове регулювання транскордонного співробітництва, в тому числі єврорегіональної співпраці, в Україні, здійснюється відповідно до нормативно-правових актів, серед яких першочергову роль відіграє міжнародне право, зокрема ряд основних міжнародно-правових документів. До них відносяться:

— Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями, так звана Мадридська Конвенція від 21 травня 1980 року (Україна приєдналася 14 липня 1993 року) і три додаткові протоколи до неї (перші два ратифіковано 28 липня 2004 року, третій — 16 травня 2012 року);

— Європейська Хартія Прикордонних і Транскордонних Регіонів від 1981 року (друга редакція 1995 року);

— Європейська Хартія Місцевого Самоврядування від 15 жовтня 1985 року (ратифіковано 15 липня 1997 року).

Необхідно зазначити, що у травні 2012 року Україною було ратифіковано Третій додатковий протокол до Мадридської Конвенції, що стало важливим поступом для розвитку єврорегіонального співробітництва в Україні. Третій протокол був створений з метою гармонізації законодавства, щодо співробітництва між територіальними общинами або властями і уніфікації правил та норм створення й функціонування транскордонних органів — об'єднань єврорегіонального співробітництва (ОЕС).

Основна частина перешкод у транскордонному співробітництві пов'язана із відмінностями у правових, політичних системах, компетенціях і функціях місцевих органів самоврядування тощо. У Протоколі № 3 пропонується це вирішити через створення ОЕС. У статті 2 зазначено, що ОЕС є юридичною особою, яка підпадає під дію законодавства держави — члена у якій знахо-

диться його штаб-квартира та має найширшу правоздатність, яка надається юридичним особам відповідно до національного законодавства тієї держави. Хоча характер правосуб'єктності різних ОЕС може відрізнятися між собою, бо залежить від законодавства країни в якій знаходиться штаб-квартира, проте, норми щодо заснування, функціонування, прав та обов'язків органів є однаковими. Крім того, ОЕС має право на власний бюджет, може укладати контракти, наймати персонал, придбати рухоме та нерухоме майно й здійснювати процесуальні дії. Це розширює функції та відкриває ширші можливості для ефективної єврорегіональної співпраці, дає можливість укладати угоди з іншими організаційними формами транскордонного співробітництва для реалізації поставлених перед собою цілей.

Для забезпечення відповідності національному законодавству та реалізації норм Протоколу № 3 у межах держав, які підписали чи ратифікували цей протокол, необхідно вжити певні законодавчі, адміністративні чи інші заходи, які б цьому сприяли. Наприклад, визначити порядок створення ОЕС при розміщенні штаб-квартири на території України. Але Закон України від 16.05.2012 № 4704-VI містить лише одне речення про ратифікацію. Жодних додаткових чи супровідних документів, які вимагаються цим протоколом, і в яких мало б йтися про те, на кого будуть покладені такі обов'язки, хто за це відповідатиме, які території можуть бути учасниками ОЕС тощо — не існує. Зокрема доцільно було б передбачити шляхи фінансування таких угруповань [3]. Чинне законодавство України, на відміну від законодавств країн-учасників Європейського Союзу, не містить норм, що регулюють питання створення, функціонування, припинення та оподаткування діяльності ОЕС.

З метою унормування цих питань Міністерством економічного розвитку і торгівлі України підготовлено проект Закону України "Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку з ратифікацією Протоколу № 3 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними громадами або властями стосовно об'єднань єврорегіонального співробітництва (ОЕС)", а також проект Закону України "Про внесення змін до статті 157 Податкового кодексу України щодо оподаткування об'єднань єврорегіонального співробітництва (ОЕС)" [4]. Проте цей законопроект так і не було прийнято, що й гальмує розвиток єврорегіонального співробітництва, реорганізацію єврорегіонів в ОЕС та ширші можливості залучення коштів із структурних фондів ЄС.

Отже, в нас існує прогалина в даному аспекті, яка потребує правового врегулювання. На основі вище викладеного можна говорити, що однією з особливостей інституційного забезпечення транскордонного співробітництва в Україні є те, що значна частка правового напрацювання вищими органами полягає у подоланні прогалин і колізій у законодавстві, а не у створенні здорового правового поля для забезпечення розвитку транскордонного співробітництва.

Також варто зазначити, що інститут транскордонного співробітництва в Україні спрямований на гармонізацію законодавства сусідніх держав через узгодження законодавства, подолання прогалин та колізій у ньому, а також імплементацію відповідних норм.

Створення сприятливих законодавчих умов для укладення договорів на рівні органів регіонального чи місцевого самоврядування стало передумовою для встановлення більш тісної співпраці між цими органами та розвитку транскордонного співробітництва. Регулювання відмінностей у країнах-партнерах відбувається й через укладення міжнародних договорів для того, щоб регіональні та місцеві влади могли брати безпосередню участь у транскордонній співпраці.

Тому значну частину законодавчої бази України щодо транскордонного співробітництва формують міждержавні угоди, наприклад, Договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією (2 червня 1997 р.); Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією (31 вересня 1997 р.), в яких в окремій статті передбачається розвиток транскордонного співробітництва, або угоди наступного типу: Угода між Урядом України та Урядом Республіки Молдова про співробітництво між прикордонними областями України та адміністративно-територіальними одиницями Республіки Молдова; Указ Президента України "Про заходи щодо розвитку економічного співробітництва областей України з суміжними прикордонними областями Російської Федерації" із внесеними змінами і доповненнями [5, с. 55] та інші.

На міждержавному рівні, з врахуванням міжнародних угод за участю України і конвенцій, які вона ратифікувала, було ухвалено ряд нормативно-правових актів та розроблено державні програми, щодо розвитку транскордонного співробітництва в межах її території. В основі цієї нормативно-правової бази є власні національні інтереси та стратегія зовнішньоекономічної, економічної та регіональної політики.

Національним правовим ґрунтом у рамках транскордонного співробітництва є спеціальні нормативні акти та акти загального характеру, наприклад Конституція України, Закон України "Про державний кордон" 1991 року, Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" 1997 року, Закон України "Про засади внутрішньої і зовнішньої політики" від 01 липня 2010 року — нормативно-правові акти загального характеру; Закон України "Про транскордонне співробітництво" 2004 року, Указ Президента України від 19 грудня 2007 р. № 1236 "Про заходи щодо активізації євроінтеграційного прикордонного співробітництва" — акти спеціального характеру.

У Стратегії регіонального розвитку до 2015 року, яка затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2006 р. № 1001 "Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку до 2015 року", транскордонне співробітництво, у тому числі єврорегіональне співробітництво, визначається одним із стратегічних завдань та пріоритетним напрямком державної політики регіонального розвитку України до 2015 року. На даний час частина визначених у Стратегії завдань є виконана, наприклад, "створення єврорегіону "Дністер" на території Вінницької та Одеської областей і прикордонних територій Республіки Молдова", проте, завдання "створення єврорегіону "Сян" на території Львівської області та Підкарпатського воєводства Республіки Польща" є невіршеним. Також залишається невіршеним

ним питання, реалізація якого б посилила інституційну спроможність транскордонного співробітництва і є значеним серед стратегічних завдань — це децентралізація влади. Децентралізація влади також є одним з завдань транскордонного співробітництва. Основною метою такого реформування повинно стати створення децентралізованої моделі організації влади, спроможної ефективно впливати на процеси соціально-економічного і культурного розвитку територій в умовах ринкової економіки, забезпечувати надання управлінських послуг населенню на рівні європейських стандартів [6]. Не вирішення цього питання й надалі уповільнюватиме розвиток транскордонного співробітництва та залишить обмеженою участь органів управління нижчих ланок у створенні і функціонуванні транскордонних структур.

Єврорегіональне співробітництво повинно здійснюватись відповідно до внутрішнього законодавства і внутрішньої політики держави, її міжнародних зобов'язань, та в межах компетенції і завдань органів місцевої влади.

Основними суб'єктами нормотворчої діяльності у сфері транскордонного співробітництва на регіональному рівні виступають органи самоврядування і місцевої державної адміністрації двох і більше сусідніх держав, які укладають між собою регіональні угоди. Діяльність єврорегіонів реалізується на основі укладених договорів, угод міждержавного рівня та угодах і рішеннях про співпрацю між органами місцевого самоврядування й місцевими органами виконавчої влади. На локальному рівні — суб'єктами, відповідно до їхніх власних інтересів, які вирішують проблеми транскордонних відносин, виступають окремі юридичні особи, громадські організації тощо, укладаючи контракти.

Єврорегіони створюються на договірній основі. Установчим документом є статут, проте, може бути й регламент діяльності цієї організації та її окремих структурних органів, додатки до статуту тощо.

Процес створення єврорегіону є тривалим та складним, бо потребує узгодження таких питань, як утворення, структура та функціонування управлінського органу; місце розташування штаб-квартири; технічний персонал; фінансове забезпечення; прийняття рішень; спільні завдання, які потребують вирішення. Наприклад, цей процес тривав 8 років для єврорегіону "Дністер", починаючи з виникнення у 2004 році ініціативи про його створення та подання пропозицій молдавській стороні щодо неї і закінчуючи підписанням установчого договору 2 лютого 2012 року. До речі, тільки штаб-квартира єврорегіону "Дністер" розташована на території України у місті Вінниця.

Даний процес ускладнюється ще й тим, що єврорегіональна діяльність регулюється законодавством різних країн, яке не є узгодженим. Цілі та завдання узгоджуються відповідно до інтересів територіальних громад або органів влади, та не суперечать національному законодавству країн-учасниць. Часто єврорегіони створюються на основі політичного рішення, наприклад, Карпатський Єврорегіон [7], яке не завжди є ефективним.

Існують фактори, які сприяють або уповільнюють виникнення і розвитку єврорегіонів, найбільш важливими з яких є наступні.

Позитивні фактори:

- досвід транскордонного співробітництва;
- цільові угоди;
- рамкові угоди (наприклад, міжнародні договори);
- наявність програми фінансової підтримки прикордонної діяльності.

Негативні фактори:

- обмеження діяльності органів місцевої / регіональної влади, що накладається національним законодавством;
- відмінності в структурах і повноваженнях різних рівнів учасників співробітництва по обидві сторони кордону;
- відсутність політичної волі, особливо на національному рівні, для усунення існуючих обмежень, наприклад, через реформування законодавства або підписання двосторонніх договорів на рівні владних органів [8].

Аналіз процесів формування єврорегіонів дав можливість визначити такі основні етапи створення єврорегіонів:

- інтенсивний розвиток контактів між суб'єктами господарювання і мешканцями по обидва боки кордону;
- встановлення контактів між місцевими органами влади;
- подання пропозиції стороною-ініціатором, щодо створення єврорегіону;
- створення робочої групи з представників регіонів-учасників для опрацювання та узгодження установчих документів;
- визначення перспектив і умов співробітництва та формування завдань, цілей і напрямків співробітництва з обох сторін кордону для транскордонної взаємодії відповідно до національного законодавства усіх сторін;
- робота з підготовки установчих документів;
- узгодження установчих документів;
- підписання установчого договору.

Створення робочих груп на рівні районних чи обласних органів з підготовки документів для єврорегіональної співпраці є основним кроком у створенні єврорегіону.

Ще однією особливістю інституційного забезпечення є те, що єврорегіони створені за участю України створюються і функціонують на обласному рівні і в їх діяльність залучені обласні органи влади. Місцеві органи нижчих ланок практично не мають можливості брати участь у діяльності єврорегіонів. Серед прикордонних регіонів тільки на території трьох областей України не створені єврорегіони — це Рівенська, Житомирська та Київська області, які межують з Білоруською Республікою. Тобто, не створено єврорегіону за участю прикордонних регіонів двох сусідніх країн — України і Білорусії.

Як уже зазначалося вище, організації, що контролюють діяльність органів транскордонного співробітництва, сприяють дотриманню ними установлених правил та норм і тим самим гарантують забезпечення рівних можливостей усім учасникам транскордонної діяльності.

Таблиця 1. Статус єврорегіонів за участю України у Асоціації європейських прикордонних регіонів (АЄПР)

№	Назва	Країна	Статус
1.	Карпатський єврорегіон	HU/PL/RO/SK/UA	часткове членство
2.	Асоціація «Чорноморський єврорегіон»	AM/AZ/BG/GE/GR/MD/RO/RU/TR/UA	не є членом АЄПР
3.	Єврорегіон «Буг»	BY/PL/UA	учасник в АЄПР
4.	Єврорегіон «Дніпро»	BY/RU/UA	не є членом АЄПР
5.	Єврорегіон «Ярославна»	RU/UA	учасник в АЄПР
6.	Єврорегіон «Слобжанщина»	RU/UA	учасник в АЄПР
7.	Єврорегіон «Донбас»	RU/UA	учасник в АЄПР
8.	Єврорегіон «Нижній Дунай»	MD/RO/UA	часткове членство
9.	Єврорегіон «Дністер»	UA/MD	не є членом АЄПР
10.	Єврорегіон «Верхній Прут»	MD/RO/UA	не є членом АЄПР

Складена автором за даними [10].

В Україні з 2002 року діяла Міжвідомча комісія з питань розвитку транскордонного співробітництва та єврорегіонів (далі, Міжвідомча комісія). Міжвідомча комісія припинила свою діяльність ще до її ліквідації Кабінетом Міністрів України. І незважаючи на звернення Львівської і Закарпатської обласних рад, Української Національної Ради Карпатського Єврорегіону до Кабінету Міністрів України про відновлення діяльності Міжвідомчої комісії, вона була ліквідована на підставі Постанови КМ України від 2 червня 2010 р. N 397 "Про ліквідацію деяких консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, утворених Кабінетом Міністрів України".

Проте постановою Кабінету Міністрів України від 1 грудня 2010 р. № 1088 "Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2011—2015 роки затверджено Положення про Міжвідомчу комісію з питань підтримки транскордонного співробітництва. В даному положенні ґрунтовніше описано основні завдання, функції та права Комісії в рамках її діяльності, а також механізм ухвалення нею рішень. Крім того, склад Комісії визначається займаною посадою, а не конкретним прізвищем, тобто автоматично регулюється положенням. Отже, основними завданнями Комісії є [9]:

- сприяння забезпеченню координації діяльності органів виконавчої влади у сфері розвитку транскордонного співробітництва та підвищенню ефективності функціонування наявних єврорегіонів та створенню нових;
- підготовка пропозицій щодо надання державної фінансової підтримки реалізації проектів транскордонного співробітництва в рамках виконання державних програм розвитку транскордонного співробітництва та проектів, відібраних у встановленому порядку для реалізації в рамках виконання програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства та партнерства на 2007—2013 роки згідно з укладеними міжнародними договорами України.

Комісія відповідно до покладених на неї завдань [9]:

- проводить аналіз стану справ та причин виникнення проблем у процесі реалізації державної політики щодо транскордонного співробітництва;
- розглядає пропозиції органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо вирішення актуальних питань розвитку транскордонного співробітництва та єврорегіонів;
- бере участь у розробленні проектів нормативно-правових актів з питань транскордонного співробітництва;

- розглядає пропозиції та рекомендації щодо надання державної фінансової підтримки для реалізації проектів (програм) транскордонного співробітництва з урахуванням їх пріоритетності та можливості державного фінансування на відповідний рік;

- розглядає проекти транскордонного співробітництва, відібрані в установленому порядку для реалізації в рамках виконання програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства та партнерства на 2007—2013 роки, у реалізації яких бере участь Україна: "Україна — Польща — Білорусь", "Україна — Угорщина — Словаччина — Румунія", "Україна — Румунія — Республіка Молдова", "Басейн Чорного моря", інших програм Європейського Союзу.

На нашу думку, діяльність Міжвідомчої комісії сприяє діалогу між вищими і нижчими органами виконавчої влади в рамках транскордонного співробітництва.

На міжнародному рівні основними суб'єктами, які займаються проблематикою прикордонного й транскордонного співробітництва є такі міжнародні інституції, як Рада Європи (Україна є державою-членом з 1995 року), Комісія ЄС, АЄПР (Асоціація європейських прикордонних регіонів), АЄР (Асамблея європейських регіонів), Європейський інвестиційний банк та інші.

АЄПР є організацією, яка, відповідно до статуту, представляє інтереси прикордонних та транскордонних регіонів у міжнародних та національних органах влади, ініціює, підтримує та координує співпрацю цих регіонів у Європі, здійснює обмін корисною інформацією для вироблення механізмів вирішення проблем транскордонного співробітництва. Державами-учасниками можуть бути прикордонні та транскордонні регіони Європейських країн та країн-членів Ради Європи, а також Асоціації прикордонних регіонів декількох країн. На сьогодні, 95 з приблизно 163 діючих прикордонних і транскордонних регіонів стали членами АЄПР [10]. АЄПР веде перелік усіх регіонів, які можуть стати учасниками, перебувають у якості асоційованого учасника та є учасниками цієї організації. Шість єврорегіонів за участю України є учасниками АЄПР (табл. 1).

На сьогодні два з десяти єврорегіонів (Асоціація "Чорноморський єврорегіон", Єврорегіон "Верхній Прут"), які не є учасниками АЄПР, не функціонують належно. Це говорить про потребу у диверсифікації євро-регіонального співробітництва.

ВИСНОВКИ

Отже, укладаючи міжнародні угоди про транскордонну співпрацю, держави беруть на себе зобов'язання про те, що учасники транскордонних процесів можуть самостійно регулювати свою діяльність в межах норм національного законодавства. Тобто відповідно до додаткових протоколів "Європейської рамкової конвенції про транскордонне ..." 1980 року, місцеві органи влади мають право підписувати міжнародні угоди суворо в рамках транскордонного співробітництва в межах національного законодавства. Але цього може бути недостатньо, якщо не створювати правової бази для транскордонного співробітництва на національному рівні й не усувати прогалини в існуючому законодавстві, а також не збільшувати компетенцію та повноваження органів регіонального та місцевого самоврядування.

Література:

1. Про затвердження Методики визначення критеріїв євроінтеграційної складової державних цільових програм [Електронний ресурс] // Закони України / Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, 27 квітня 2005 р. № 62. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0438-05>
2. Європейський Союз: політика, економіка, право: навчальний посібник / За ред. д-ра іст. наук Н.В. Антонюк, канд. юрид. наук М.М. Микієвича. — Львів, 2005 — 532 с.
3. Єврорегіони як інноваційна форма розвитку транскордонного співробітництва України. Аналітична доповідь (кол. авт.) [Електронний ресурс] / РФ НІСД у м. Львові. — Режим доступу: <http://lv.niss.gov.ua/content/articles/files/Dopovid-Euroregion-d9225.pdf>
4. Мінекономрозвитку сприяє активізації транскордонного співробітництва регіонів [Електронний ресурс] // Урядовий портал. — Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246571225&cat_id=244277212
5. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво: монографія. — Львів: ІРД НАН України, 2004. — 395 с.
6. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року [Електронний ресурс] // Закони України / Постанова, Стратегія Кабінету Міністрів України, Стратегія від 21 липня 2006 р. № 1001. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1001-2006-п/page>
7. Мікула Н. Щодо підвищення ефективності організаційно-економічного забезпечення єврорегіонального співробітництва України та ЄС. Аналітична записка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1229>
8. Practical Guide to Cross-border Cooperation / Third Edition 2000 / Phare / AEBR / EC. P.216
9. Положення про Міжвідомчу комісію з питань підтримки транскордонного співробітництва [Електронний ресурс] // Закони України / Постанова Кабінету Міністрів України, 1 грудня 2010 р. № 1088. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1088-2010-п/page>
10. Regional distribution of AEBR members across Europe [Електронний ресурс] // Association of

European Border Regions. — Режим доступу: http://www.aebr.eu/en/members/border_regions.php

11. Мікула, Н.А. Посібник "Транскордонне співробітництво" [Текст] / Н.А. Мікула, В.В. Толкованов. — К.: видавництво "Крамар", 2011. — 259 с.

References:

1. Ministry of Economy (2005), Order "On approval of the method definition criteria of European integration component state target programs", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0438-05> (Accessed 21 Aug 2014).
 2. Antoniuk, N.V. and Mykiievych, M.M. (2005), Yevropejs'kyj Soiuz: polityka, ekonomika, pravo. [The European Union: politics, economics, and law.], L'viv, Ukraine.
 3. Natsional'nyj instytut stratehichnykh doslidzhen' (2013), Yevrorehiony iak innovatsijna forma rozvytku transkordonnoho spivrobitnytstva Ukrainy. Analitychna dopovid' [Euroregions as an innovative form development of transborder cooperation Ukraine. Analytical Report], available at: <http://lv.niss.gov.ua/content/articles/files/Dopovid-Euroregion-d9225.pdf> (Accessed 21 Aug 2014).
 4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), "Ministry of Economic Development promotes intensification of cross-border regional co-operation", available at: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246571225&cat_id=244277212 (Accessed 21 Aug 2014).
 5. Mikula, N. (2004), Mizhterytorial'ne ta transkordonne spivrobitnytstvo [Inter-territorial and cross-border cooperation], IRD NAN Ukraine, L'viv, Ukraine.
 6. Cabinet of Ministers of Ukraine (2006), Resolution "On approval State Regional Development Strategy for the period up to 2015", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1001-2006-%D0%BF> (Accessed 21 Aug 2014).
 7. Mikula, N. (2013), Schodo pidvyschennia efektyvnosti orhanizatsijno-ekonomichnoho zabezpechennia ievrorehional'noho spivrobitnytstva Ukrainy ta YeS. Analitychna zapyska [To improve the effectiveness of organizational and economic support Euro-regional cooperation between Ukraine and the EU. Policy Brief], available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/1229> (Accessed 21 Aug 2014).
 8. Association of European Border Regions (2000), Practical Guide to Cross-border Cooperation, AEBR, Gronau.
 9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2010), Resolution "On approval of the State program of development of cross-border cooperation for 2011—2015", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1088-2010-%D0%BF> (Accessed 21 Aug 2014).
 10. Association of European Border Regions (2014), "Regional distribution of AEBR members across Europe", available at: http://www.aebr.eu/en/members/border_regions.php (Accessed 21 Aug 2014).
 11. Mikula, N.A. and Tolkovanov, V.V (2011), Transkordonne spivrobitnytstvo [Cross-border cooperation], vydavnytstvo Kramar, Kyiv, Ukraine.
- Стаття надійшла до редакції 02.09.2014 р.*